

Tükör

18. évfolyam
2012. október

Adósmentés
kutyafuttában 4

Közfoglalkoztatási
sikertörténetek 10

Múzeumi
adok-kapok 14

Lábadozó
Csonka-Bihar 22

18. oldal

KASTÉLYOK HELYZETE MAGYARORSZÁGON

POLIKOV Kft.

GYŐZDJÖN MEG A MINŐSÉGRŐL, ÁRAINKRÓL!

www.polikov.hu
polikov@polikov.hu
Tel: (06 1) 256 5604
Budapest XVII., Erdő u. 27.

INTERBIO típusú
aprítékos automata
meleg vizes kazánok
35 kW-tól 500 kW-ig.

HŐLÉGBEFÚVÓS
automata kazánok
15 kW-tól 110 kW-ig.

Különböző típusú
és teljesítményű
aprítógépek.

Napkollektoros-
napelemes
rendszerek.

Napenergia a kistelepülések szolgálatában

Valósítsa meg beruházását pályázati forrásból!

Hamarosan megnyitják a KEOP 4.2.0 pályázati alapot. Ez ragyogó lehetőség a kistelepüléseknek, hogy pályázati pénzből napelemes rendszerrel oldják meg az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények elektromos ellátását, ezzel komoly megtakarítást érjenek el éves szinten.

A vissza nem térítendő pályázati támogatás mértéke 85%!

{előreláthatóan}

Cégünk örömmel áll a települések rendelkezésére az alábbiakban:

- ingyenes felmérés és konzultáció
- pályázati tanácsadás
- pályázattírás
- projektmenedzsment
- kivitelezés kulcsrakész átadással
- engedély ügyintézés

Bővebb információért állunk szíves rendelkezésére!

Newergies Kft. • www.newergies.com • info@newergies.com • 06 1 781 2535

new
erg
ies

Tartalom

AKTUÁLIS

- 4 Adómentés kutyafuttásban
- 8 Rövid hírek

SIKERSZTORI

- 10 Közfoglalkoztatásból jeles
- 12 Topon az Ergotop

VALÓSÁG

- 14 Múzeumi adok-kapok
- 16 Mutasd az írásod, megmondom, ki vagy
- 18 Ebek harmincadján lévő és felújított kastélyok

KITEKINTŐ

- 21 Kárpátalja hazahívogat

KÖZÜZEM

- 22 Tanácsadással az ésszerű fogyasztásért

PRAKTIKA

- 24 Lábadozó Csonka-Bihar

KARIZMA

- 26 Idealizált tanyasi világban élek

Impresszum

MAGYAR ÖNKORMÁNYZATI TÜKÖR

Főszerkesztő: Bertók T. László
Főszerkesztő-helyettes: Szarka Sándor
Tördelés: Valkóczy József

Szerkesztőség címe:

1085 Budapest, József körút 68.
Telefon/fax: (+36 1) 334 1974
E-mail: motszerk@gmail.com

Kiadó:

Ergotop Kft.
1085 Budapest, József körút 68.

Kiadásért felel: Galsa László ügyvezető igazgató
E-mail: ergotop@t-email.hu

HU ISSN: 2063-6326

Nyomda: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.

Megjelenik: havonta

**HIRDETÉS-
FELVÉTEL:**

BEREGSZÁSZI MIKLÓS hirdetési vezető
Tel./fax: (+36 1) 220 3760
Mobil: (+36 70) 519 4434
onkortukor@gmail.com

Címlap: a nádasdladányi kastély

ESZTERGOMTÓL SZENTENDRÉIG

Új időszámítást ígér a kormány azzal, hogy átvállalja a települési hiteleket. Soha többé nem jöhet el olyan idő – mondja a miniszterelnök –, hogy az önkormányzatok csak adósságszaporítással tudják biztosítani működőképességüket. Bár így lenne!

Új idők beköszöntét jelezheti az is, hogy Szentendre képviselő-testülete szokatlan pályázattal állt elő:

hirdetés útján keresik gazdasági alpolgármesterüket. Lám, felértékelődött a szakértelem, a tapasztalat, a rátermettség. Fontos tehát, hogy a települést vezető „politikai elit” szűk ismeretségi köre, párttársai mellett szakemberek is versenyezzenek a posztért. Mert a mai világban nem elég jónak lenni, csak legjobban menedzselte települések maradhatnak felszínen.

A magyar valóság lesújtó igazsága ezzel szemben az, hogy rendre a barátok, rokonok, párttársak, üzletfelek foglalják el a pozíciókat az újrendező hierarchiákban. Németországban természetes, hogy a politikai váltások időszakában csak a csúcvezetőket cserélik. Nálunk a győztes mindent visz, mindenkit behódolásra kényszerít. „Aki nincs ellenünk, velünk van”, idézték sokszor a szocializmusban a Bibliából vett kádári mondást, ám a rendszerváltozás óta eltelt két évtizedre ez ugyanúgy nem igaz, mint ahogy előtte sem volt az. Talán ez is oka, hogy igazi szakemberek el sem indulnak a „közszolgálatban” elérhető posztokért. Nem bírná a gyomruk.

Szentendrétől alig 40 kilométer a Duna-parti szomszédvár, Esztergom. A nemrég még hídjára büszke, fiataljainak nagyvonalú babakötvényt adó város októberben másodszor ment csődbe, lehangelő árnyékát mutatva néhány évvel korábbi önmagának. Nincs buszközlekedés, a közvilágítást a leállítást fenyegeti, az utakon egymásba folynak a kátyúk. A pénztelenségből fakadó romlás alig pár év alatt elképesztő pusztulást okozott az egykori mintatelepülésen – s legalább ennyit a szívekben és a fejekben. Köszönhetően a polgármester és a legnagyobb frakció közötti kegyetlen küzdelemnek, amelyre leginkább a „minél rosszabb, annál jobb” mondás illik. A sors fintora: Esztergomot elvileg független polgármester, vagyis „szakember” vezeti. De hazai viszonyainkra jellemzően hamar hírek röppentek fel állítólagos SZDSZ-es kötődéseiről. Ahogy Platon is látta: az államot önzetlen, a köz iránt elkötelezett „filozófusoknak” kellene vezetni, csak hogy azok nem vállalják a politikusi léttel járó küzdelmeket. Pedig most lenne igazán szükség elhivatott, kizárólag a nép érdekét és a köz jövőjét szem előtt tartó profi politikusokra. Hiányukban marad a kicsinyeskedés, az öncélú rombolás – ami akár az adóssághegyeket is újrateregetheti.

Vigyázó szemünket vessük hát Szentendrére, s bízzunk abban, hogy a szentendrei városházát sokkal inkább a bölcsesség szelleme tölti be, semmint az életet mindenki számára megkeserítő gyűlölködésé.

Szarka Sándor, főszerkesztő-helyettes

Adósmentés kutyaafuttában

■ SZÖVEG: SZARKA SÁNDOR

Újabb fordulójához érkeztek a kormánynak a devizaadósság felszámolására irányuló erőfeszítései. A magánszemélyek, majd a megyei önkormányzatok után most a településeknek kínál adósságelengedést a kabinet. A döntésre feltétlenül szükség volt, az önkormányzati rendszer átszervezése ugyanis januártól jelentősen csökkenteni fogja a települések bevételeit, amelyek így képtelenek lennének a törlesztésekre. Erkölcsileg ugyanakkor vitatható, hogy összemosza a felelősen és a felelőtlenül eladósodott önkormányzatokat.

– Az állam 612 milliárd forintnyi adósságot vállal át 1956 önkormányzattól – jelentette be az „Önkormányzatok az adósság csapdájában” konferencián Orbán Viktor miniszterelnök. Szavai jókora meglepetést keltettek, az elmúlt hónapokban ugyanis a települési érdekképviseltek maximum néhány apró engedmény elérését tüzték ki célként, hogy januártól legalább néhány hónappal eltolják a fenyegető tömeges csődhelyzetet. Az ötezer főnél kisebb települések adósságát a bejelentés szerint év végéig teljes egészében átvállalná a kormány – ez 1673 falvat érint. Az ennél nagyobb lélekszámú településeken pedig 40-70 százalékos adósságvállalást garantál: minél kisebb az önkormányzat helyi adó bevétele, annál nagyobb állami segítségre számíthat. A konferencia után Schmidt Jenő, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének (TÖOSZ) elnöke elismerte: nem számított ilyen nagyvonalú ajánlatra.

HÁROMSZOROSZÓDÓ ADÓSSÁGÁLLOMÁNY

A hazai önkormányzatok 2011 végéig 1200 milliárd forintnyi banki tartozást halmoztak fel. Az összeg lehetne ennél több is, hisz a tavalyi év végén az állam átvette a

megyei önkormányzatok 180 milliárdos tartozását – így ennyivel csökkent az összesített teher. A tartozás – csakúgy, mint a lakossági hitelek esetében – 2005-2008 között nőtt jelentősen, a korábbi 400 milliárdról közel megháromszorozódott. A gyors eladósodás mögött részben az akkoriban burjánzó össznépi felelőtlenység állt: a családokhoz hasonlóan az önkormányzatok is hittek abban, hogy az eljövendő évek gyors növekedéséből könnyen kitermelhetik a törlesztő részleteket. Bizonyos mértékben azonban kényszerpályára is kerültek az önkormányzatok. Már a Medgyessy-féle 2002-es, 50 százalékos pedagógus-béremelést is úgy kellett végrehajtaniuk a településeknek, hogy arra a kormány semmilyen többletforrást nem biztosított. 2006-tól pedig, a gyurcsányi megszorítások keretében egyre több állami feladatot utaltak a települések hatáskörébe – miközben az önkormányzati támogatások keretszámai változatlanok maradtak. Ahogy Szekeres Antal, Debrecen jegyzője egy szakmai konferencián nemrég hangsúlyozta: hitelek nélkül az önkormányzatok nem tudtak volna fejleszteni. Bár a Reuters elemzői ehhez hozzatesszik: a kölcsönökből az önkormányzatok olyan programokat is finanszíroztak, amelyek nem sokat lendítettek a települések életén. A helyzetet ráadásul tovább súlyosbította a svájci frank árfolyamának 2008 őszen kezdődött, s 2010-től különösen erőteljessé vált felértékelődése. A települések 2007-2008-ban különösen rossz érzékkel bocsátottak ki svájci frankban, és kisebb mértékben euróban jegyzett kötvényeket. E 20-25 évre vállalt kötelezettségeket a várt könnyű visszafizetés helyett néhány év alatt 70 százalékkal növelte az árfolyam-változás. Hogy ez hosszú távon mit jelent, érzékelteti, hogy 2013-ban és 2014-ben még nagyjából fele-fele arányt képviselnek az önkormányzatok törlesztési kötelezettségeiben a forint és deviza alapú hitelek. 2016-tól azonban a deviza-kötelezettségek már kétszeresen meghaladják a forint-törlesztéseket.

Az önkormányzatokat sújtó, mintegy 1200 milliárdos adósságból egyébként fele-fele arányban részesülnek a bankkölcsönök és a kötvénykibocsátások. S a települések számára további, mintegy 100 milliárdos terhet jelentenek azok a rövidtávú kölcsönök, amelyeket a folyamatos működtetés érdekében éven belüli futamidőre vettek fel. Erre azért van szükség, mert a települések fizetési kötelezettségei havonta nagyjából egyenletesek, miközben a helyi adóbevételek jellemzően márciusban, szeptemberben és

decemberben érkeznek. Egyébként e százmilliárd volt az önkormányzatok hitelválságának legsürgetőbb problémája, ezek megújításának híján ugyanis 360 település már a jövő év elején sem lett volna képes fűtésszámlát, béreket fizetni.

A SZEGÉNYEK TÖBBET KAPNAK

A bankok arra hivatkozva fenyegetőztek az önkormányzati hitelezés felülvizsgálatával, hogy januártól jelentősen csökken a települések bevétele. A falvak és városok idén még 1047 milliárd forint állami támogatást kapnak. A jövő évtől azonban több önkormányzati feladat átkerül az államhoz – például az iskolák, szakrendelők működtetése – így az ezek után kapott normatívákra nem számíthatnak a települések. Ráadásul – szintén az átszervezésekre hivatkozva – 2013-tól az állam részt kér a gépjárműadó-bevételekből, s kevesebb szja-t juttat vissza a településeknek. Így az önkormányzati rendszerbe az eddigi bevételeknek csak valamivel több mint a fele, állami támogatásból például 600 milliárd forint kerül. A bankok szempontjából mindez azt jelenti: felére csökken az a biztos bevétel, amit megterhelhetnek a hitelek fedezeteként.

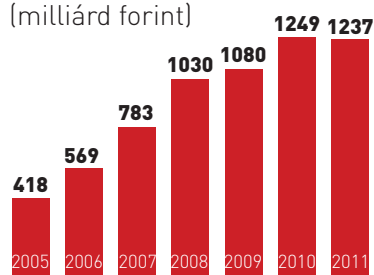
Az adósságrendezés most más kihívás elé állítja a bankrendszer. A rövidtávú működési hitelek tekintetében jól járnak a pénzügyintézetek. Ezt a 100 milliárd forintot év végéig a kormány hiánytalanul visszafizeti számukra. Ez különösen a kistételeknek kedvező, 70 milliárdot ugyanis ők halmoztak fel.

A jóval nagyobb falatot jelentő kötvény, és hosszú távú hitel tartozásoknál ugyanakkor fájdalmasabb megoldások várhatók. A kistételek itt is jól járnak, esetükben száz százalékos az adósság átvállalása, ám ez csupán az össz-adósság mintegy 8 százalékát jelenti. A többiek csupán részleges kedvezményre számíthatnak. A miniszterelnöki sajtóiroda közleménye alapján azok a települések, ahol az egy főre jutó helyi adó bevétel eléri vagy meghaladja az országos átlag száz százalékát (az ilyen jellegű települések vannak a legtöbben, ide tartoznak például a budapesti kerületek, de Budakalász vagy Sárvár is), csupán 40 százalékos átvállalásra számíthatnak. Ha a bevételek az országos átlagnak csupán a 75 százalékára rúgnak, az állami hitelátvállalás 50 százalékra nő. 50 százalékos bevételnél a támogatás 60 százalék, ennél is kisebb bevételszint esetén pedig 70 százalékra emelkedik.

E hosszú távú tartozásokat a hírek szerint államkötvények kibocsátásával fedezi le a kormány. Vagyis a bankok adósságért adósságot kapnak, amit a következő években, évtizedekben fokozatosan válthatnak forintra. Vagyis az akció nem növeli a kormány azonnali fizetési terheit.

Másrészt, mivel az önkormányzatok tartozásállománya már amúgy is az államadósság része volt, az újabb államkötvények

Önkormányzati hitelek és kötvények állománya (milliárd forint)

nem jelentik hazánk adósságállományának a növekedését sem. Sőt, Schmidt Jenő, a TÖOSZ elnöke szerint az államkötvénnyel való kiváltás még olcsóbb is, mivel az önkormányzatoknak adott hitelek 12-14 százalékos kamattal szemben államkötvényeket már 6,5-7 százalékért is hajlandók jegyezni a befektetők.

A bankok számára a konszolidáció jó hír is lehetne: megszabadulnak az önkormányzati hitelek tömeges bedőlésének jövő évi veszélyétől. Mindennek ugyanakkor némileg ellentmond, hogy eddig az önkormányzatok csupán éves bevételük 5-6 százalékát terhelték a kölcsön-törlesztésekkel, ami nem utal csökköző helyzetre. Kósa Lajos, a Megyei Jogú Városok Szövetségének elnöke mindenesetre a pénzügyintézetek nagyobb szerepvállalásának lehetőségét is felvetette. Álláspontja szerint a konszolidáció során osztott államkötvények a bankoknak „talált pénzt” jelentenek, hiszen az állami szerepvállalással a leírás veszélyével fenyegető rossz hitelek januártól jónak minősülnek. E haszon erejéig tehát a bankoknak osztozniuk kellene az állammal a tehervállalásban. Bizonyos spekulációk szerint tehát a kormány a kockázatos hiteleket csak 75-80 százalékos áron venné át, a maradékot le kéne írniuk a pénzügyintézeteknek. E spekuláció azonban már nemzetközi fenyegetést is kiváltott: az egyik hitelminősítő jelezte, amennyiben ezt egyoldalúan kényszerítik a bankrendszerre, azt részleges államcsődnek tekinti majd. Elvileg meg is tehetik, az önkormányzati adósságok ugyanis az államháztartás részét képezik, vagyis a törlesztési kötelezettség csökkentése tényleg az államadósság részleges, kikényszerített elengedését jelentené.

NINCS MÉRLEGELÉS

– Az önkormányzati rendszer stabilizálásával megnyitjuk a harmadik frontot az eladósodás elleni küzdelemben

Önkormányzatok éves törlesztési kötelezettsége (milliárd forint)

	2012	2013	2014	2015	2016
forintalapú	40,8	46	42,4	31,7	26,8
devizaalapú	34,3	51,8	47,3	52,2	49,2
ebből euró	12,3	17,6	16,6	15,7	16,1
ebből svájci frank	22	34,2	30,6	36,5	33,1
Összesen	75,1	97,8	89,7	83,9	76

Állami szerepvállalás feltételei és érintettjei

Feltétel	Átvállalás százaléka	Átvállalt összeg (milliárd ft)	Települések száma
ötezer főnél kisebb falvak	100	97	1673
50 százalék alatti helyi adó	70	46	38
75 százalék alatti helyi adó	60	79	57
100 százalék alatti helyi adó	50	145	54
legalább 100 százalék helyi adó	40	245	134

– hangsúlyozta beszédjében Orbán Viktor. Hozzáteve: a küzdelemnek legalább annyira fontos része, hogy soha többé ne állhasson elő hasonló helyzet. Ennek megakadályozására egyébként az állam már idén meghozta az intézkedéseket. Év elejétől az önkormányzatok nem tervezhetnek folyó költségvetésükbe működési hiányt, az éven túli hitelfelvételeket pedig csak kormányzati engedéllyel valósíthatják meg. Az engedély megadásának pedig az a feltétele, hogy a település éves törlesztési kötelezettségei ne haladják meg bevételei 50 százalékát.

– Az önkormányzatok adósságának átvállalásakor nem vizsgálják, hogy egy adott település miért adósodott el – ismerte el a rendelet egyik legvitatottabb pontját Tállai András, önkormányzatokért felelős államtitkár. Az idő ugyanis sürgetett, s a cél az volt, hogy januártól tiszta lappal indulhassanak a települések. Schmidt Jenő, a TÖOSZ elnöke ehhez annyit tesz hozzá: ahol esetleg felelőtlenül hajtottak végre beruházásokat, azon önkormányzatok döntő többsége továbbra is viseli majd ennek következményeit. Hisz az adósság döntő része, több mint 90 százaléka olyan településeken van, ahol csak részleges átvállalást teljesít az állam. Vagyis az érintetteknek – kisebb bevételeikből – továbbra is szembesülniük kell az arányosan kisebb törlesztési kötelezettségekkel. Szabó

Gellért, a Magyar Faluszövetség elnöke ugyanakkor arra hívja fel a figyelmet: az, hogy korábbi rossz döntéseiktől is mentesítik a településeket, rendkívül igazságtalan azokkal a falvakkal szemben, amelyek viszont a felelős gazdálkodás jegyében az elmúlt években távol tartották magukat a kölcsönöktől – és így a fejlesztésektől is. Ezt egyébként a TÖOSZ elnöke sem vitatja, aki abban bízik, hogy az érintett települések kedvezményes elbírálást kaphatnak a következő években az uniós fejlesztéseknél, vagy például az önhiki-támogatások szétosztásánál. Kérdés, lesz-e mindeerre energia az átszervezések hevében a fő folyamatokat is alig kontrollálni tudó központi hivatalokban?

Beszédjében a miniszterelnök úgy értékelt: az önkormányzati szektor eladásításával lényegében elvették a szektor 1990-ben meghirdetett függetlenségét. Hisz az adósság bilincseiben megszűnik a döntéshozók lehetősége, hogy a legkedvezőbb megoldásokat válasszák. Sokat mesélhetne erről az a hét településvezető, akinek városa vagy községe idén, esetleg az a tucatnyi, akié tavaly volt kénytelen csődöt jelenteni. Januártól másképp ketyeg az óra. Még ha a változásokat, politikai színezettől függően, egyesek terhük, mások zsebük kiürítéseként érzékelik is. ■

RÉSZLETEK ORBÁN VIKTOR A KONFERENCIÁN ELHANGZOTT BESZÉDÉBŐL

Tönkretették a hazánkat, a vállalatainkat, az önkormányzatokat, a családjainkat. A szocialista kormányok programszerűen hajtották végre a magyar állam, a magyar emberek és az önkormányzatok eladásítását. Egy amerikai elnök világosan megmondta, hogy egy országot kétféle módon lehet leigázni: karddal és adóssággal. Az állam elveszti a szuverenitását, a család elveszíti saját élete feletti rendelkezési jogát, az önkormányzat pedig elveszíti a függetlenségét. Amit tehát teszünk, nem más, mint az önkormányzatok függetlenségének a helyreállítása.

Most eljött az ideje, hogy megnyissuk az eladósodás elleni küzdelem harmadik frontját, ezúttal a városokat, a falvakat kell megmenteni. Amikor 1990-ben létrejött az

önkormányzati rendszer, akkor az önkormányzatoknak egyszerre voltak államilag finanszírozott és önként vállalt feladataik. Az évek során úgy nőttek a feladatok, hogy közben nem társult hozzájuk állami támogatás. 2002 után pedig ez általános kormányzati gyakorlattá vált, ami belekergette az önkormányzatokat a hitelfelvételbe. 2010-ben már ott tartottunk, hogy nyolcezer állami feladatból 3500-at kellett volna ellátniuk az önkormányzatoknak. A nélkülözhetetlen dolgokat, a helyi közlekedést, a bölcsődét, óvodát, iskolát, helyi egészségügyet is csak hiteltől lehetett fenntartani.

Persze az sem árt, ha egy település fejlődik, márpedig erre nem szokott pénz maradni. Azt is megértem, hogy nagyon nehéz nemet mondani egy polgármester számára, amelynek egy szocialista kormány értelmetlen beruházásra akar pénzt adni, ami ugyanakkor munkát ad például a helyi vállalkozóknak. A történet vége az lett, hogy az önkormányzatok tartalékai kimerültek, és a települések ottmaradtak az adósság csapdájában.

Szeretném aláhúzni: el kell kerülni, hogy újabb adósságok képződjenek. El kell érni, hogy minden településre csak olyan feladatok háruljanak, amit el tudnak látni. Nem fordul elő még egyszer, hogy aki tovább nyújtózkodik, mint ameddig a takarója ér, azt nem a lábától szabadítják meg, hanem hozzávártnak a pokrócához. A bevételeknek fedezni kell a kiadásokat. Hogy ez eddig nem így volt, az a szocializmus öröksége.

Nekünk ki kell tartani amellet, hogy ha büszke életet akarunk élni ebben az országban, nem élhetünk adósrabszolgaságban. Nem tudjuk megspórolni azt az egy-két évnyi utat, amíg az adósrabszolgaságból kijuthatunk a szabad emberek világába. Olyan eladósodott állapot fenntartása, amely mögül elment a gazdasági valóság, az újrarendezést kíván.

Rövid hírek

SZABAD AZ ÁLLATTARTÁS

Nem tilthatják a továbbiakban az önkormányzatok a helyi lakosság haszonállat-tartását, és tiltott övezeteket sem jelölhetnek ki a belterületeken. A Vidékfejlesztési Minisztérium rendeletének célja a hagyományos falusi tevékenységek erősítése, a vidék megtartó-képességének ösztönzése, aminek ellentmondtak az egyre több településen bevezetett tilalmak. Ugyanakkor hangoztatják, hogy a szabályozott állattartás nem veszélyeztetheti az emberek egészségét, és nem károsíthatja a környezetet.

GYERMEKVÉDELMI TÁMOGATÁS UTALVÁNYON

Mostantól Erzsébet utalványon kapják a rászoruló családok a gyermekvédelmi kedvezményt. Az 5800 forintos juttatást így szülei csak élelmiszerre, tanszerre, gyermekruhára fordíthatják. A segílyt évente kétszer folyósíthatják az önkormányzatok, jelenleg 600 ezer gyermek után utalják.

ÉPÜL AZ ÓCSAI SZOCIÁLIS LAKÓPARK

Hosszú csúszás után megkezdődött az ócsai szociális lakópark építése. Az otthonukat elvesztő hiteladósoknak szánt 500 lakásból tavaszig 80-nak kellene elkészülnie. A beruházás lehetőségét a vörösiszap-katasztrófa utáni telepépítést végző VeszprémBer nyerte el. A jellemzően 50 négyzetméteres lakások bérleti díja 15-20 ezer forint lesz havonta.

A telkeket úgy tervezik, hogy alkalmasak legyenek önellátást biztosító konyhakerti funkciókra és gázalapú helyett fatüzelésre tervezik a fűtési rendszereket.

MÉGIS LEHET UTCÁN ÉLNI

Megsemmisítette az Alkotmánybíróság azokat a jogszabályokat, amelyek szabálysértéssé minősítették a közterületen élést, s így annak büntethetőségét is. Az indoklás szerint szociális problémát szociális eszközökkel, és nem büntetéssel kell kezelni. A hajléktalanok által okozott közrend-probléma leginkább a fővárost sújtja. Az utóbbi időben Józsefváros, Zugló és Újpalota próbált határozott intézkedéseket hozni a „rendezettebb városkép érdekében”, de a Dózsa György úti hajléktalanszálló környékén is tarthatatlan állapotok uralkodnak.

TÍZMILLIÁRDOS HITELRE PÁLYÁZTAT A FŐVÁROS

Összesen tízmilliárd forintos finanszírozási hitel nyújtására várja pályázó pénzüzetek jelentkezését a főváros. A hitelre az előző vezetéstől örökölt nehéz anyagi helyzet, valamint a főváros finanszírozását érintő jövő évi kormányzati megszorítások miatt lesz szükség. Ezen felül a fővárosi önkormányzat 25 milliárd forintos folyószámla-hitelkeretet is nyitattat magának.

NŐNEK A BKK-TARIFÁK

Jövőre átlagosan 7,9 százalékkal nőnek a fővárosi tömegközlekedés viteldíjai: a vonaljegy 320-ról 350 forintra drágul, a havi bérlet 9800-ról 10500 forintra – nem emelkedik ugyanakkor a tanuló, nyugdíjas és kismama bérletek ára. A tarifákat két év szünet után emeli a közgyűlés. Mint hangoztatják, a megelőző két évtizedben éves gyakorissággal jöttek a menetrendszerű díjemelések – igaz, szakértők szerint az ár már így is aránytalanul magas, az áremelés kontra produktív hatású. A közgyűlés reményei szerint az összesített jegyárbevétel így 51 milliárdról 52 milliárdra nőhet, ami még mindig csak bő egyharmadát adja a közlekedési társaság 140 milliárdos működési költségeinek.

MARADHAT A SZLOVÁK „TOKAJ”

Elutasította az Európai Unió törvényszéke azt a magyar kérvényt, amely arra irányult, hogy töröljék a Tokaj elnevezésű szlovákiai borok bejegyzését. Az egykor egységes Tokaji Borvidék magyarországi részén 5500 hektár található, Szlovákiához pedig 172 hektár került, ezt azonban azóta 560 hektárra bővítették. A magyar borászok szerint a szlovák konkurencia nem egységes módszer alapján készíti aszúját, s esetenként olyan technológiával, ami nem felel meg a valódi tokaji gyártási előírásainak.

TELKI A LEGGAZDAGABB, TISZABŐ A LEGSZEGÉNYEBB

Sorrendben Telki, Csopak és Üröm a leggazdagabb lakosságú települések Magyarországon, a legszegényebb pedig Tiszabő, amelyet Alsószentmárton és Szendrőlád követ. A Gfk. vásárlóerő-felmérése szerint egy átlagos telki lakos majd négyszer annyi árut és szolgáltatást vásárolhat, mint Tiszabőn élő honfitársa. Budapest az ország hetedik leggazdagabb vásárlóerejű települése, az itt élők 30 százalékkal engedhetnek meg többet maguknak, mint a magyar átlag. A legszegényebb Szabolcs-Szatmár-Bereg megye.

INDULHAT A SZUPERLÉZER

Beillesztette a kormány a Széchenyi Terv pályázati keretébe a szegedi szuperlézer fejlesztését. A beruházás 2013 végéig 47, majd 2020-ig további 14 milliárd forint támogatást kaphat. Nyáron botrányt okozott, hogy a rendkívüli teljesítményre képes műszaki berendezés műszaki előkészítése lelassult, miközben a szuperlézer Romániában és Csehországban épülő „testvéreinek” finanszírozási tervét már jóvá is hagyta az Európai Unió.

TÉLEN IS FOGAD SÁRMELLÉK

Fennállása óta először idén a téli hónapokra sem zár be a sármelléki repülőtér. A hévízi önkormányzat által tavasszal átvett légikikötőbe novemberben és decemberben a szovjet utódállamokból, február elejétől pedig ismét Németországból várnak chartergépeket. Míg megnyitásakor a repülőtér a balatoni turizmus hídfőállásának szánták, az utóbbi években egyre inkább a nyugat-magyarországi termálfürdők vendégeit fogadja.

ÉVI SZÁZ FOCIPÁLYA

Évente száz focipályát szándékozik építeni az MLSZ, a magyar futball utánpótlásának biztosítása érdekében. A célszámot Csányi Sándor elnök Algyőn jelentette be, a település műfüves pályájának avatóján. Az elmúlt két évtizedben a focizásra is alkalmas grundok, dühöngők száma jelentősen csökkent, csak a fővárosban ezer ilyen létesítmény tűnt el, ám tavaly végre növekedést mutattak az összesítések. Idén 87 pályát adnak át.

NAGYMÁNYOKON AZ ÉV TÁJHÁZA

A nagymányoki Heimatmuseumot választotta az Év Tájházának a Magyarországi Tájházak Szövetsége. A mindössze egyetlen házból álló Tolna-megyei épület a huszadik század első harmadának sváb lakókultúráját mutatja be, mintegy 1500 használati tárggyal, irattal, fényképpel. A mecseki mészke alapra, döngölt vályogfalból épített házat 2008-ban újíttotta fel az önkormányzat.

LEGVIRÁGOSABB, LEGSZEBB TELEPÜLÉSEK

Hévíz a városok, Csopak a falvak kategóriában vihette el a fődíjat a Virágos Magyarországért versenyen, míg Magyarország Legszebb Főtere kategóriájában Gödöllő újjáépített városközpontját ítélték a legszebbnek. A 298 települést felvonultató megmérettetésen a zöldfelületek nagysága és gondozottsága mellett azt is értékelték, a gondozásba mennyire vonják

be a lakóközösséget, illetve hogy általában mennyire gondozott a település. Az elmúlt öt év tíz nagydíjából hatot a három osztrák határszéli megye, hármat Balaton-parti települések vihettek el, egyszer pedig Budapest vonzáskörzetében található település diadalmaskodott.

ZÖLDPLÁZA BUDAPESTEN

Átadták Budapest legújabb, 6900 négyzetméteres bevásárlóközpontját. A Hegyvidék Központot úgynevezett zöldplázanak szánták, ahol hasznosítják az eső- és csapvizet, a tetőn zöldfelület tisztítja a levegőt, sőt elektromos járművek feltöltésére is lehetőség van. Egyúttal ez Magyarország idei egyetlen bevásárlóközpont avatása.

BECSŐDÖLT A HANGYA HÁLÓZAT

Két év működés után csődbe ment a termelőktől közvetlen értékesítésre szerveződött Hangya bolthálózat. A társaság olcsó árait arra alapozta, hogy a termékek mozgásából kiiktatja a nagykereskedelmi láncokat, ám négytucatnyi boltja 2010-ben 3 millió, 2011-ben pedig 11 millió forintos veszteséget termelt. A Hangya nagyrészt a Magosz által alapított Szociális Bolthálózat üzleteit vette át, az a kezdeményezés egy év után ment csődbe.

ELSZÁLLÍTOTTÁK A HATVANI SZOVJET EMLÉKMŰVET

Felállítását követően 67 évvel sikerült lebontani a Hatvan központjában álló szovjet katonai emlékművet. Az egyik utolsó magyarországi „felszabadítási obeliszket” a helyi szovjet katonai temetőben állítják fel újra, eddigi helyére – az 1945 előtti állapotot helyreállítva – szökőkutat terveznek. A bontást már többször kezdeményezte a hatvani önkormányzat, ám Oroszország korábban mindannyiszor jelezte, rossz néven venné az emlékmű eltávolítását.

Kaptál egy szerszámot...

Közfoglalkoztatás

■ SZÖVEG: BTL

„Példát adó jó gyakorlatok” pályázata címmel negyedszer hirdette meg versenyét a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége. Azon falvak és városok nyerhették el a sok esetben több millió forintos jutalommal járó elismeréseket, amelyek kiemelkedő eredményeket értek el a testvértelepülési kapcsolatok ápolásában, illetve a közfoglalkoztatás terén.

A budapesti Károlyi-Csekonics Rezidencián november 8-án megrendezett díjkiosztón a legjobbnak ítélt települések vezetői kiselőadásokon ismertették saját tapasztalataikat, illetve jó gyakorlatukat. Számunkra a közfoglalkoztatás területén elért eredmények voltak különösen érdekesek.

BERHIDA

A dunántúli kisváros polgármester asszonya, Pető Margit elmondta, hogy településén a munkanélküliség 10 százalékos, ami mintegy 300 tartós állástalant jelent. Bár világos volt, hogy az alulképzett álláskeresőknél az segítené leginkább, ha szakmához jutnának, a Munkaügyi Központ azonban a helyi adottságok figyelembevétele nélkül kosárfonó és virágkötő tanfolyamokat indított, ami nem sokat lendített a megélhetés nélkül maradt emberek munkaerő-piaci esélyein, különösen a férfiakén nem – emlékezett vissza a polgármester asszony.

Berhida ezek után határozott úgy, hogy ehelyett parkgondozó, térburkoló, illetve épület hő-, és hangszigetelő szakmát adó tanfolyamokat szervez a közfoglalkoztatási keretből. Sőt, praktikusán a tanulók szakmai gyakorlat keretében az önkormányzati intézmények szigetelését, közterületek díszburkolását, parkosítását végezték el, vagyis „két legyet ütött velük a város egyszerre”, amikor a településüzemeltetéshez munkájukkal járultak hozzá.

HERNÁDSZENTANDRÁS

Egyfajta image-építés keretében „Bioszentandrás” márkánévvel indította útjára két éve a közfoglalkoztatási programot a 4000 lakosú borsodi kistelepülés, Hernádszentandrás. Üveges Gábor polgármester elmondása szerint faluja igazi „hátrányos helyzetű” település, ahol 40-60 százalékos a munkanélküliségi ráta. Pedig ennek nem kellene így lennie,

hiszen a község 25-30 aranykoronás földek közt terül el, ahol normális világban a mezőgazdaság virágzó, jó életet biztosíthatna. A fiatal, ambiciózus polgármester elmondta, hogy az első évben mindössze 6000, idén viszont már 12 ezer négyzetméteren, hat fóliasátorban biztosít az önkormányzat a közfoglalkoztatottaknak munkát. A sátrak alatt biotermékeket nevelnek, amivel egyúttal be kívánják bizonyítani, nem törvénytörő, hogy 30 százaléknál drágább legyen a vegyszermentes zöldségféle, mint az intenzív termelésből származó. Sőt, a helyben feldolgozott, és saját „Bioszentandrás” márkánévvel ellátott termékekkel már nem csak a helyi közintézmények konyháját látják el egészséges alapanyagokkal, de további értékesítésre is képesek, hosszú távon önfenntartóvá téve az önkormányzati biogazdaságot.

A siker példája ragadós. Mint a polgármester lelkesen mondja, a biozöldség jó értékesíthetőségét látva hirtelen visszatért a termelési kedv, és ma már nemigen van olyan porta Hernádszentandrás, ahol ne vették volna ismét elő az ásót és a kapát, s ahol ne húztak volna föl újra fóliasátrakat a hátsó kertben.

KARANCSLAPUJTÓ

A Nógrád megyei, 2800 fős település munkaképes korú lakói közül minden harmadik tartós munkanélküli, 300

Képünk illusztráció

Szóól jeles

fő gyakorlatilag segélyen tengeti az életét. Somoskői Tibor polgármester a hernádszentandrásai gyakorlathoz hasonlóan nonprofit önkormányzati kft.-t hozott létre, hogy pótolja a megszűnt mezőgazdasági nagyüzemet. A Karancsföld Kft. ugyancsak fóliasátrak sorával, szántóföldi gazdálkodással és állattenyésztés révén próbál megélhetést biztosítani az embereknek. Létrehozták a magyar óriásnyúl törzstelepét, de asztalosmunkákkal is foglalkoznak, amikor például közterületi bútorokat gyártanak helyi alapanyagokból. Emellett az állami közfoglalkoztatási forrást felhasználták az illegális hulladéklerakók felszámolására, belvízelvezető árkok rendbehozatalára. A legjobb közfoglalkoztatási gyakorlathoz természetesen hozzá tartozik az oktatás is: a Türr István Képző- és Kutató Intézettel karöltve mezőgazdasági szakemberképzést indítottak el a helyi fiatalok számára. Somoskői Tibor szerint bármilyen is a mai helyzet, a jövő a vidék Magyarországon mindenképpen a mezőgazdasági termelés újbóli felvirágzását fogja elhozni, ehhez viszont szakértelemre lesz szükség.

SZARVAS

Az alföldi település is elismerést érdemelt ki a maga közfoglalkoztatási gyakorlatával. Bár a város – miként Hodák Pál alpolgármester kifejtette – távolról sincs olyan rossz

helyzetben, mint a borsodi vagy nógrádi falvak, de azért itt is több száz családot tart nyomorban az állástalanság. Szarvason főleg településüzemeltetéshez kapcsolódó munkákra vezényelték a közfoglalkoztatottak többségét, de erdőtelepítésben és növénytermesztésben is sok embert foglalkoztatnak. A különlegességét programjuknak mégis az adja, hogy nem csak a képzetlen embereknek biztosítanak munkát, de a sokszor érettségivel, olykor diplomával rendelkező munkanélkülieknek is. Szarvas város igen sokat szenved a falfirkálóktól, vandál rongálóktól, és más bűnözői elemektől. A város vezetése tehát úgy határozott, hogy teletűzdelik a települést térfelügyelő kamerákkal, amelyeket az iskolázottabb közmunkások alkalmazásával üzemeltetnek. A monitorokat váltásban, 24 órán keresztül figyelik a közfoglalkoztatottak, akik „forró dróton” tartják a kapcsolatot a helyi rendőrséggel. Bár eddig csak 33 kamerát sikerült elhelyezni a város neuralgikus pontjain, a bűncselekmények száma máris radikálisan csökkent. A kamerák számát tovább növelik, amihez mostani díjuk is hozzájárul: a Belügyminisztérium a mostani díjátadón 5 további köztéri kamerával jutalmazta Szarvas város legjobbnak ítélt gyakorlatát.

TISZAJENŐ

„Kaptál egy szerszámot, ne szedd szét, ne add el, használd és élj meg belőle!” E mottót íratta ki Kazinczi István polgármester Tiszajenőn, aki nagy lendülettel, szinte a falu ügyvezetőjeként látott hozzá a munkanélküliség felszámolásához. A Törökszentmiklós szomszédságában megszülető „pihenőfalú” koncepció megbukott, nem lett turisztikai célpont a község – emlékezett a múltra a falu első embere, majd hozzátette: olyat kellett csinálnunk, amit más nem! Döntöttek, és ma már regionális menza-hatalommá váltak: 800 adagos konyhájuk 5 környező önkormányzat intézményeinek szállítja a tiszajenői alapanyagokból készült ételeket. A helyben működő szociális szövetkezet a növénytermesztés mellett állattenyésztéssel és feldolgozással is foglalkozik. Akiiket a falugazdaságban és a konyhán nem tudnak alkalmazni, azok számára földtégla-üzemet hoztak létre. Az ÉMI-engedélyes téglák gyártása immár 21 család megélhetéséhez járul hozzá, miközben olcsó és jó hőtechnikai tulajdonságokkal rendelkező építőanyagot szolgáltat. Az építőanyag-gyártást nádtermesztéssel egészítik ki, mivel a passzív-házakhoz az is nélkülözhetetlen alapanyag. Tiszajenő olyannyira magáévá tette az ökológiai szemléletet, hogy immár majdnem minden intézményében lecserélte gázkazánját faapríték-kazánokra, amelyek tüzelőanyagát ugyancsak helyben állítják elő. Mindezek eredményeként a településen gyakorlatilag felszámolták a munkanélküliséget, így nem üres szólam, amit a polgármester kiíratott a ház falára. ■

Emlékdíjas lett lapunk kiadója

Topon az Ergotop

Ötvenhárom pályázó ötvennyolc nagydíjas terméke mellett lapunk kiadója, az Ergotop Kft. Magyar Termék Emlékdíjban részesült az idei, immár 15. alkalommal megrendezett Magyar Termék Nagydíj pályázaton.

A Magyar Termék Nagydíj, Magyarország legtekintélyesebb, önkéntes tanúsítási rendszere. A pályázati úton elnyerhető díj célja hagyományosan idén is az volt, hogy elismerje a kiváló minőségű Magyarországon gyártott, és forgalmazott termékeket, szolgáltatásokat, elősegítse a minőségtudatos szemléletet, valamint hogy a gyártók, termelők és szolgáltatók ösztönzésével emelje a fogyasztóvédelem általános szintjét. A Magyar Termék Nagydíj kitüntetés szigorú követelményrendszerre épül. A pályázatok több fordulón keresztül független, szakértőkből álló zsűri értékelt. A nyertesek a Parlament Felsőházi Termében vehették át a kitüntetések. Az Ergotop Kft.-t a cég alapítója és ügyvezetője, Galsa László képviselte.

Idén a megítélt Magyar Termék Nagydíjak száma összesen 342-re emelkedett, ami a legmagasabb szám

a díj eddigi történetében. Ezúttal 23 témakörben lehetett pályázatot benyújtani, melyek közül a legnagyobb arányban, 30 százalékban most is az élelmiszeripar képviselői nyertek elismerést. A díjazottak Magyarország 17 megyéjét képviselték, a nyertes pályázók 40 százaléka budapesti, 60 százaléka pedig vidéki székhellyel rendelkezik. A díjazottak 42 százaléka először pályázott a Magyar Termék Nagydíj tanúsító védjegy elnyerésére, azonban a kitüntetettek 58 százalékának különböző termékei vagy szolgáltatásai korábban már elnyerték ezt a kitüntetést.

Az Ergotop Kft. a Kárpát-medencéért nívódíj kategóriában jelöltette magát, mint rendezvényszervező és lapkiadó. Ahogy azt Galsa László alapító igazgatótól megtudtuk, a két évtizede működő társaság célja kezdettől a magyar

szellemi és ipari produktumok széleskörű megismertetése, a változó gazdasági körülményekhez való tudatos alkalmazkodás segítése volt. Mindenekelőtt a belföldi és határon túli magyar gazdasági szereplők termékeinek kölcsönös ismertetésén, a kapcsolatok kiépítésén és konkrét üzletek megkötésén munkálkodott. A cég nagykorúti bemutatótermében kiállításokat szervezett erdélyi, felvidéki és délvidéki magyar gyártók termékeinek, és a trianoni határon túl is szervezett hasonló bemutatókat magyarországi áruk népszerűsítésére. E közvetítői, népszerűsítői szerepet erősítette lapja, az önkormányzati szektor szereplői számára készülő Magyar Önkormányzati Tükör is, amely az elmúlt két évtized folyamán számos alkalommal biztosított teret a magyar termékek megismertetésének, példamutató határon túli együttműködések bemutatásának, a magyar-magyar gazdasági és kulturális kapcsolatok erősítésének.

– Az, hogy idén minden eddiginél több díjat adtunk át, jelzi, hogy a vállalkozások töreksenek minőségi termékek és szolgáltatások előállítására. Ez mindenképpen a magyar gazdaság erősödését vetíti elénk – mondta Kiss Károlyné Ildikó, a Magyar Termék Nagydíj Pályázati Iroda Ügyvivő Igazgatója a szeptemberi díjátadón. – Kitüntetettjeink nem csak büszkeségeink, hanem kisugárzói azoknak az értékeknek, amelyeket a magyar szürkeálmány hoz létre.

– Remélhetőleg egy kis résszel az Ergotop Kft. is hozzájárult ezen célokhoz – fűzte mindehhez hozzá a rendezvényt követően Galsa László, az emlékdíjas cég ügyvezetője. ■

HIRDETÉS

**EU-konform
játzóterei
eszközök,
a gyártótól**

**TÜV által
minősített
eszközök**

BIZTONSÁG = NYUGALOM

www.jatszoterkt.hu
doravili@gmail.com

(06 30) 364 3010
(06 30) 495 6468
(06 96) 277 533

Múzeumi adó

Már csak négy hónap, és a kormány a városatyák kezébe adja a korábban megyei hálózatban fenntartott, majd államosított múzeumok kulcsait. A jövő évi költségvetésükben is bizonytalan önkormányzatokat tavasszal hideg zuhanyként érte az új forgatókönyv, a gyűjtemények pedig rettegnek az évszázados szakmai és finanszírozási rendszer megszűnésének újabb következményeitől.

– Meglehetősen kalandos életük van a magyarországi múzeumoknak, ami nem igazán erősíti azt a meggyőződést, hogy tudatosan végiggondolt reform megy végbe – konstataulta lapunknak a pár hónap alatt már második fenntartóváltásukat váró, hagyományosan megyei struktúrába épült, mintegy 212 vidéki tagintézmény helyzetét Botka László. Szeged polgármesteréhez hasonlóan a legtöbb megyeszékhely vezetője aggodalommal ült tárgyalóasztalhoz a nyári megbeszéléseken, amely a múzeumok átvételének gyakorlati kérdéseit volt hivatott tisztázni.

A MŰKINCÁSALLOMÁNY 40 SZÁZALÉKA

A kultúráért felelős államtitkár, L. Simon László augusztus elején azt ígérte: 2013-ban 17,6 milliárd forintot oszt szét a kormány az önkormányzatok közt a könyvtárak és múzeumok fenntartásának támogatására. Botka László tájékoztatása szerint Szeged a Móra Ferenc Múzeumnak ebből 130 millió forintot juttat majd. Ezzel a bezárást biztosan elkerülik, de kutatásra, régészeti feltárássra, konzerválásra aligha lesz elég.

Annak érdekében, hogy a közművelődési intézmények ne csak pusztá raktárként tengődjenek tovább, minden vidéki városnak mélyen a zsebébe kell majd nyúlnia. Ami különösen nehéznek ígérkezik most, amikor amúgy is szűkülnek az önkormányzatok bevételei forrásai. Olyan hagyományos múzeumi központok, mint Szeged vagy Pécs akár 300 milliós többletkiadással is számolhatnak.

– Rendben, hogy a kultúra fővárosa vagyunk, de akkor sincs pénzünk a múzeumok fenntartására – fogalmazott még áprilisban Trombitás Károly, a pécsi önkormányzat pénzügyi és gazdasági bizottságnak elnöke. Emlékeztetve arra is, hogy a baranyai megyeszékhely múzeumainak korábbi forrásaiból év elején 100 millió forintot már elvont

az állam. Azt is logikátlan lépésnek tartotta, hogy míg a múzeumok gondja a városok nyakába szakad, a hagyományosan önkormányzati kezelésű oktatási intézményeket állami felügyelet alá vonják.

A csere Pécssett olyan áldatlan állapotokat okozott, hogy a Modern Magyar Képtár egy ideig ki sem nyitott. A vidéki nagyvárosok frekvenciált tárlatai mellett egyelőre talány azon múzeumok sorsa is, amelyek „nem kellene” senkinek. A szűkös büdzsével gazdálkodó kistelepülések esetében a rendelet a helyi kulturális élet zálogaként működő helytörténeti gyűjtemények bezárásával is járhat. Külön kérdőjel még Pest és Komárom-Esztergom megye, ahol a megyei múzeumi igazgatóság nem a megyeszékhelyen található. S bizonytalan például a szentesi Koszta József Múzeum, az ország nyolcadik legnagyobb gyűjteményének jövője is. A vidéki múzeumok őrzik a hazai műkincsállomány 40 százalékát, 1300 dolgozónak biztosítva megélhetést.

SOK BÁBA KÖZÖTT ELVÉSZ?

Az országgyűlés az adósságcsapdába került megyék terheinek csökkentése érdekében még tavaly döntött úgy, hogy a közgyűjteményeket - könyvtárakat, levéltárakat, múzeumokat – a megyei kormányhivatalokon belül működő intézményfenntartó központokhoz (MIK) helyezi át, miközben a szakmai irányítást a Nemzeti Erőforrás Minisztériumnak tartja fenn. Ám a MIK-ek által az intézményeknek utalt összegek már januártól csökkentek a tavalyihoz képest. S a települések állítják: az új irányítás szakismeretek hiányában fel sem tudta mérni, mekkora összegekből képesek gazdálkodni az egyes gyűjtemények. Mindez súlyosan gátolta vagy nehezítette a tudományos feladatok ellátását. S bár a szakma erőteljesen lobbizott, hogy a szakállamtitkárságot is magában foglaló tárca égisze alá kerüljön a funkcionális irányítás is, kérésük nem talált meghallgatásra.

Az államosítás kudarcát áprilisban látta be a kormány. Ekkor határoztak arról, hogy a vidéki múzeumokat inkább a települések kezelésébe adják. Az önkormányzatokat azonban ez zűrzavaros-nyugtalanító időszakban érte – akkor, amikor költségvetésüket amúgy is több bizonytalanság sújtotta. Az eddig kiszámítható normatív finanszírozást jövőre a feladatfinanszírozás váltja fel, ennek pontos anyagi részletei azonban a mai napig nem tisztázódtak.

– Ha ez a büdzsé úgy fog hatályba lépni, mint ahogy most a parlament asztalán van, akkor nemcsak a múzeumok kerülnek Magyarországon veszélybe, hanem más városi funkciók is – aggódik a csongrádi megyeszékhely polgármestere, miközben azt hangsúlyozza, a szegedi kulturális élet a legjobb úton halad afelé, hogy „iparágá” fejlődjön. A nagy presztízsű, ám kevés bevételt hozó

ok-kapok

■ SZÖVEG: SZELJÁK SZILVIA

A szegedi Móra Ferenc Múzeum

A szentesi Koszta József Múzeum

A pécsi Modern Magyar Képtár

múzeumok fontosságát mind a kormány, mind a városok látják, ám fenntartásukat egyelőre mindkét fél a másik kontójára hárítaná.

KISTELEPÜLÉSEK FÉLTETT KINCSEI

– Niklán mindenkinek szívügye a Berzsenyi Emlékház. De őszintén szólva, sokszor azt sem tudjuk, hogyan éljük meg a hónap végét; akárcsak a többi önkormányzat – mondja Dr. Fülöp Lászlóné Kesztyűs Ágota, a mindössze 803 fős somogyi település első embere. Abban reménykedve, hogy a kormánynak nem állhat szándékában bezárni egy ilyen látogatott, országos jelentőségű múzeumot; ahol a tárlatvezetői, gondnoki, takarítói feladatokat már így is csupán egyetlen alkalmazott látja el. Pedig épp a nemzettudat és a lokálpatriotizmus végváraiként működő kis gyűjtemények azok, amelyeket leginkább fenyeget a bezárás, és a műkincsek elkallódásának veszélye.

Ám, ha kis számban is, azért akadnak olyan szerencsés települések is, ahol a múzeumok gondját részben a megyeszékhely vállalná magára. Cser-Palkovics András, Székesfehérvár polgármestere, a város és a pákozdi Katonai Emlékpark kapcsolatának szorosabbra fűzését latolgatja. S a múzeumok városiasításában nemhogy végzetes pusztulást, de taktikai lehetőséget lát.

– Fehérvár vonatkozásában is van egy körülbelül kétszázmillió forintos lyuk, de azt az elvet vallom, hogy nem lehet mindig a mában élni, a holnappal is törődni kell. Persze a pénzügyi nehézségek napi gondjának megoldása is fontos kérdés, de éppúgy az is, hogy Szent István történelmi városának mostanáig nem volt várostörténeti múzeuma.

A fejéri megyeszékhely polgármesterének tervei között pedig nemcsak a hiánypótló gyűjtemény létrehozása szerepel, de nagyszabású, akár az állammal közösen megvalósítható elképzelései vannak a közeli Gorsium műemlékeivel kapcsolatban is. Utóbbit eddig is a városi átvétel előtt álló Szent István Király Múzeum elkötelezett régészei gondozták, és tárták fel. Cser-Palkovics András mindemellett reménykedik a terület eddigi állami normatívájának megtartásában is.

– Jó lenne elérni, hogy olyan feltételekkel kapjuk meg a múzeumi és könyvtári intézményrendszert, amilyen feltételekkel mi átadjuk az oktatási rendszert az államnak – mondja.

Székesfehérvár hamarosan hivatalosan is tárgyal majd a fenntartóváltásról, és a kiállítóhelyek vonzerejének növelését célzó fejlesztésekről. A modern múzeumi kultúra meghonosítására irányuló törekvések helyett azonban országszerte inkább a bizonytalanság jellemző. Ha nem sikerül valamiféle tehermegosztásban megállapodni, maga a múzeumi rendszer zárulhat porosodó vitrinekbe. ■

Mutasd az írásod, megmondom, ki vagy

Személyi döntésekben is segít a grafológia

■ SZÖVEG: BERTÓK T. LÁSZLÓ ■ KÉP: SZÖLLŐSSY-CSOMA BÁLINT

Mindössze ketten vannak ma Magyarországon, akiknek írásszakértői és grafológiai szakvéleményét mindkét szakterületen bizonyítékként fogadják el a bíróságok. A nyomozóhatóságok, a taláros testületek, sőt nem ritkán a titkosszolgálatok is igénybe veszik különleges szaktudásukat a profilalkotás, hazugságvizsgálat területén Szöllőssy-Csoma Enikőt legtöbb megbízását mégis HR-esektől kapja, akik az új munkatársak kiválasztásánál kérik a segítségét. A közsféra eddig még nem „harapott rá” a grafológia egyedülállóan hatékony módszerére, de ez alighanem csak idő kérdése.

– Munkám során rengeteg cégvezetővel, HR vezetővel, álláspályázóval beszélgettem már a grafológiáról, s mondhatom: ez az a téma, ami mindig mindenkit kíváncsivá tett, mert „oly’ hihetetlen” – mondják... Sejtelmem sincs, mi az oka annak, hogy az önkormányzati szféra egyelőre nem használja a munkatársai kiválasztásánál. Pedig kiváló döntéstámogató eszköz, erről ma már senkit nem kell győzködni.

– Hogyan tudja a grafológia támogatni egy önkormányzati döntéshozó munkáját?

– A grafológia, a kézírások vizsgálatával foglalkozó terület, amely az írómozgás során létrehozott írásképek jellemzőiből az író ember személyiségét képes feltárni. A grafológia egyrészt az írás-szakértés, mint szakterület egyik ágaként jelölhető meg. Az azonos szóhasználat miatt félreérthető módon az írás-szakértésnek két ága van: az egyik a kézeredetet, hamisítási módokat, keletkezési körülményeket vizsgáló szakmai területet vizsgálja.

A másik a grafológia, amely minden esetben kézírásból, s mindig személyiségműködést vizsgál. A grafológia tehát a pszichológia segédtudománya – annyiban, hogy a pszichét vizsgálja egy speciális eszközön, a kézíráson keresztül.

– Rendben, akkor ezt tisztáztuk! De ettől még nem tudom, hogy miként tudja támogatni a döntéshozó a grafológia? Mire alkalmas?

– Minden olyan szituációban, ahol az emberi pszichikum működésével kapcsolatos kérdések merülnek fel, ott alkalmazható. Az üzleti életben leggyakrabban a HR szakterület használja, és szerintem az önkormányzati intézményeknél alkalmazott munkaerő kiválasztásánál ugyanennyire nélkülözhetetlen segítőtárs kellene, hogy legyen.

– Konkrétan az írásképből meg lehet állapítani, hogy adott jelöltet érdemes-e alkalmazni az adott státuszban?

– A grafológia öt nagy személyiségterület - s ezen belül számos személyiségjellemző - feltárására képes; mérni tudja a mentális tulajdonságokat, azaz a gondolkodás tempóját, módját, a logikai képességeket, a kreativitást, a kommunikációs-, lényegkiemelő-, illetve strukturáló-képességet. A második személyiségterület a vizsgált személy közösséghez való viszonya (nyitottság-zárttság, kapcsolat-felvételi képesség, alkalmazkodás, segítőkészség, empátia, tolerancia, dominanciaigény, együttműködési képesség). A munkáltató számára lényeges harmadik személyiségterület a jelölt munkavégzéssel kapcsolatos tulajdonságai (munkabírás, munkához való hozzáállás, önállóság, szorgalom, kitartás, szabálykövetés, kontrolltevékenység, motivációs bázis, precizitás, ambíciók, vezetői képességek és stílus). A majdani dolgozó munkakapcsolatait befolyásolhatják az illető érzelmi életének jellemzői (érzelmek kezelése, stressz-tűrés, makacsság, agresszivitás, konfliktuskezelés), ötödiknek pedig az egyén önmagához való viszonyát említeném (önismeret, önbizalom, önel fogadás, határozottság), amit szintén képes a grafológia elemezni.

– Gondolja, hogy a közszolgálati területen is szükség volna arra, hogy az állásra jelentkezőket ilyen mélységig vizsgálják?

– E tekintetben nem látok különbséget a versenyszféra és a közsféra között. A munkatársaknak az a jó, ha érdek-

lődésüknek, motiváltságuknak, képességeiknek megfelelő szerepet kapnak. Ez az alapja a pályaaorientációs, pályamódosítási tanácsadásainknak is, de szintén ide sorolható a párkapcsolati grafológiai vizsgálat, ahol két fél személyiség-illesztése történik meg. Mindenkor az a cél, hogy a két oldal „jól” találkozzon, s az emberi erőforrások valóban „értékként” legyenek kezelve.

– Mi szükséges ahhoz, hogy megbízójának egy grafológus objektív személyiségképet tudjon adni valakiről?

– Mindenekelőtt megfelelő írásmintára van szükség. Nevezetesen a vizsgált személy eredeti, legalább egy oldalnyi, folyamatos szöveget tartalmazó, aláírással ellátott kézírására (pl. egy levél) van szükség. Becsületes grafológus – etikai okból – csak akkor kezdi el az elemzést, ha a vizsgált személy írásbeli hozzájáruló nyilatkozatot tett. E nyilatkozat általában a vizsgált személy adatait is tartalmazza illetve, hogy melyik országban tanult írni, s hogy melyik kezével ír.

– De hogyan ellenőrizhető a grafológia megbízhatósága? Magyarországon mindenben kételkedni szokás, miért ne kételkedjünk épp ebben?

– Miután a grafológiai eljárás célja a személyiség feltárása, így a válasz egyértelmű: más személyiségvizsgáló módszerek eredményeivel összehasonlítva történhet meg a kontroll. Jelenleg, a kutatások alapján a grafológiai módszer ismeretanyaga, és a pszichológiai tesztek eredményei 90-95 százalékos átfedést mutatnak. Annyira megbízható módszer, hogy az igazságügyi szervek, nyomozóhatóságok gyakran kérnek fel profilalkotásra, hazugságvizsgálatra, kényszerítettségvizsgálatra. A grafológiai elemzés egész egyszerűen nem becsapható. Ha valaki tudatosan megváltoztatja az írását, figyelme akkor is csak maximum kilenc tényezőre terjedhet ki, klinikailag bizonyított, hogy többre nem képes az emberi agy. Ehhez képest a grafológus által vizsgált, minimum 120-140 grafológiai jellemző tudatos elváltoztatása képtelenség.

– De mi van akkor, ha az állásra jelentkező jelölt az írásminta időpontjában pechjére épp „rossz passzban van”? Sokan vannak, akik rossz vizsgázók...

– Az „alulteljesítő”, vagy „többet mutató” álláskereső is jól kiismerhető. Bár a pillanatnyi lelkiállapot is megállapítható, a személyiségvonások ettől függetlenül benne vannak az írásképből. Tényleg sokan vannak, akik rossz vizsgázók, számukra kifejezetten előny, hogy ez egy előítélettől, elfogultságtól mentes, tehát valóban objektív módszer, hiszen csak írás és adatlap áll a grafológus rendelkezésére. A HR-essel ellentétben a grafológia nem látja, nem is veszi figyelembe, hogy ki kövér, vagy sovány, ki a szép, vagy csúf, kizárólag a képességeit, személyiségjellemzőit látja. Sőt, nem igényli a vizsgált személy személyes jelenlétét sem, ezért időtakarékos eljárás. Megmutatja a jelöltek valódi tulajdonságait, ami a napi rutinban gyakran csak hosszú idő múltán kerülne felszínre.

– Azért az is sokat elárul valakiről, hogy milyen a külseje, mennyire megnyerő...

– Persze, ezért nem állítom, hogy a grafológia maradéktalanul pótolja egy jó vezető emberismeretét, empátiás képességét. Inkább csak segítséget ad neki a személyi döntéshez. Azt viszont nagy pontossággal teszi. ■

Ebek harmincadján lévő

Kastélyok és kúriák helyzete Magyarországon

■ SZÖVEG: BERTÓK T. LÁSZLÓ

Huszonkét évvel a rendszerváltás után a magyarországi kastélyok és kúriák jelentős részének a jövője még mindig aggályos. Ezek a jobb sorsra érdemes műemléképületek egyre nagyobb teherterét jelentenek az érintett önkormányzatoknak. A terület szakértője, a Magyar Kastélyprogram Nonprofit Kft. ügyvezetője, Virág Zsolt művészettörténész azonban lát kitörési pontokat a lehetetlen helyzetből...

A fertői Esterházy-kastély felújításának első üteme

A kastélyok fenntartását egykor hatalmas jövedelmet biztosító földbirtokok alapozták meg. Ez a rendszerváltás után, a teljes körű reprivatizáció hiányában nem állt helyre, következésképp a reprezentatív épületek gazdasági háttország nélkül maradtak, ilyen-olyan tulajdonban.

A szocializmusból megörökölt kényszerhelyzet, hogy az önkormányzatok birtokában lévő egykori főúri reziden-

denciák vidéken többnyire ma is polgármesteri hivatalként, általános iskolaként, óvodaként, egészségügyi vagy szociális intézményként üzemelnek. Ez a szakértő véleménye szerint még mindig jobb annál, mintha fűtetlenül, karbantartás és őrzés nélkül lennének kiszolgáltatva a vandalizmusnak. Ugyanakkor egyértelmű, hogy ezen épületek valójában nem alkalmasak arra a szerepre, ami a

ő és felújított kastélyok

Az edelényi kastély felújítása

háború után megadatott nekik. Tágas, nagy belmagasságú termeik, egymásra felfűzött szalonjaik, művészi igényre kidolgozott, főúri reprezentációra hivatott részleteik, és főként a mai hőtechnikai igényeknek nem megfelelő tulajdonságaik miatt intézményként gazdaságosan nem üzemeltethetők. Műemlék mivoltuknál fogva nem alakíthatóak át szabadon, korszerűsítésük lényegesen drágább: 1,4-1,5-ös szorzóval nyugodtan lehet számolni egy olyan épület felújításának költségeihez képest, amelyet a funkcióknak és a műszaki szempontoknak megfelelően lehet renoválni.

REMÉNYEK

Virág Zsolt szerint az utóbbi időben azonban jó hír például, hogy a turisztikai vonzerő-fejlesztési európai uniós pályázatok támogatási intenzitása 95-100 százalékos, vagyis ha van egy jó kidolgozott koncepció, akkor van esély arra, hogy akár önrész nélkül, európai uniós és hazai társfinanszírozással megtörténhessen műemlék épületek helyreállítása. Csakhogy rengeteg az ide kapcsolódó „de”!

A romos badacsonytomaji Malatiniszky-kúria

Mindez ugyanis csak akkor igaz, ha az épületet felújítása után kulturális, művelődési célra kívánják a kastélyt használni. Ha azonban szállodaként, akkor a támogatási intenzitás máris csak 40-50 százalékos, mert feltételezik, hogy a későbbiekben profitot fog hozni az üzemeltetőjének. Azzal viszont, hogy kulturális funkciót kap az épület, a tulajdonos önkormányzatnak komoly kiadás elé kell néznie a további fenntartás tekintetében, ami nem biztos, hogy visszajön a kastély által közvetlenül, vagy közvetve gerjesztett önkormányzati bevételekből.

A másik komoly buktatót az uniós pályázatoknál az jelenti, hogy például elvárt látogatószámot kell bizonyítani a későbbiekben. Ellenkező esetben vissza kell fizetni a támogatást. Kulcskérdés tehát, hogy vajon milyen idegenforgalmi attrakciót lehet a kastélyból fejleszteni, ami szavatolná a látogatószámot, vagy a kellő számú vendégéjszakát a településen? Idegenforgalmi vonzerővel egyébként nem rendelkező településeken ezt újjól kellene megteremtetni, ami viszont nem csak szándék és településfejlesztési koncepció kérdése. Egy látogatóközponttá, múzeumká fejlesztett kastély jó esetben is legfeljebb fél napra tartja a településen a turistát, amennyiben nincs helyben más attrakció. A nem létező idegenforgalmi vonzerőt előteremtetni a kastély kedvéért ugyanakkor kicsit olyan, mint ha a gombhoz igyekeznénk varrni a kabátot. Az meg már csak a kisebb üröm az uniós források igénybevételénél, hogy az engedélyezési tervet még a pályázat beadása előtt az önkormányzatnak kell megfinanszíroznia.

Továbbá számolni kell azzal, hogy a kastélyból kiköltöztetendő intézménynek helyet kell biztosítani valahol, ami további költségekkel jár – igaz, talán még ez jelenti a legkisebb problémát abban az esetben, ha egyébként a többi finanszírozási kérdés megoldott.

Persze olyan is van, hogy az önkormányzat eladja a kastélyt. E téren is számtalan jó és rossz példa létezik. Van, ahol megoldást hozott a magánbefektető az épület – és a település – számára, de több helyen a vevőről utóbb kiderült, hogy csak hazardjátékot játszott, és nem történt meg mindaz, amit a szerződésben vállalt. Ilyenkor évekig, évtizedekig elhúzódó peres eljárás következik, ami az ügyvédeket kivéve senkinek sem válik hasznára. A településeknek tehát nagyon jól meg kell fontolniuk, merre lépnek. Univerzális megoldás nem létezik, minden kastély és minden települési helyzet más és más.

MŰSZAKILAG MINDENRE VAN MEGOLDÁS

Ami a kastélyfelújítások tekintetében pozitívumként említhető, az az, hogy építőipari akadálya nincs a szakszerű rekonstrukcióknak. Tervezői és kivitelezői tudás és szakértelem éppúgy rendelkezésre áll, mint alkalmas építőanyag és technológia. Ez utóbbi okán ma már az is elérhető, hogy az eredetileg csak gazdaságtalanul üzemeltethető kastélyok működési költségei reális szintre csökkenthetőek. Az egyik jó megoldás például a geotermikus energiára alapuló fűtésrendszer kialakítása, amely kiegészülhet más megújuló energiaforrással is (napelemes kiserőmű a kastélykert végében, ahol nem zavaró az elhelyezése, a műemléktől távolabb lévő szélturbina, biomassa, stb.). Ehhez akár további pályázati támogatás is igénybe vehető.

A „hiteles felújítást” megkövetelő kulturális örökségvédelmi szabályozás meghatározza a tervezők, műemlékes szakemberek számára, hogy mit lehet és mit nem, így ez is tiszta ügy, de legalábbis az önkormányzatnak nem jelent külön problémát. Az viszont tény, hogy a magyar állam jelenleg nem részesíti különösebben előnyben a műemléki felújításokat. Bár – mint a szakember mondja – van tudomása arról, hogy készültek tervezetek műemléki felújításokat megillető adókedvezményekről, ezek egyelőre nem valósultak meg.

De térjünk vissza az alapproblémára: hogyan nyerhető el uniós pályázat, és hogyan lehet működtetni a helyreállított kastélyt egy olyan településen, ahol ma nincs idegenforgalom, vagy ahol az adottságok miatt nem is valószínű, hogy lesz? Ezzel kapcsolatos kérdésünkre Virág Zsolt elmondta: nincs generális megoldás. A legbőlcsebb lépés ilyen helyzetben felvenni a kapcsolatot olyan szakértőkkel, akik komplex módon elemezni képesek a helyzetet, és az adott helyszínen lévő lehetőségeket. Szerinte számos megoldás lehetséges, amiről a fenntartó önkormányzatok nem is tudnak, vagy amire nem gondolnak. Egyet nem helyes tenni: úgy hagyni a dolgokat, ahogy vannak. A fenntartási költségek felújítás hiányában egyre csak növekednek, miközben a műemléképület állapota romlik, ráadásul nem tölt be a település számára hasznos funkciót. ■

A hajósi érseki kastély felújítás után

Kárpátalja hazahívogat

■ SZÖVEG ÉS KÉP: BERTÓK T. LÁSZLÓ

Szalóka alig néhány száz méterre a magyar határtól, a Tisza túlsó, Ukrajnához tartozó oldalán, az ungvári járásban terül el. Nemrégiben „Hazahívogató falunapot” tartottak a nyolcszáz lelket számláló színmagyar községben, ahol eddig csak az elvándorlás volt jellemző. Újabban azonban megfordulni látszik a trend – újságolja a település polgármestere, Bíró Sándor.

– Tizenhét éve már, hogy megtartottuk az első Hazahívogató falunapot. Az eseményre sokan Amerikából, Ausztráliából, Németországból, Oroszországból, Ukrajna más vidékeiről és természetesen Magyarországról látogattak haza, sokan évtizedek után először. Megható élmény volt! Azóta minden évben megtartjuk, és mindig eljönnek a magyarországi testvértel-

pülések küldöttségei is, köztük Püspökladányé. Amíg élt a kiváló Arnót Sándor barátunk, ladányi polgármester, a két település kapcsolata rendkívül intenzív volt, szinte minden hétre jutott a közös programokból. Miután azonban tavaly márciusban autóbalesetben meghalt, ez a kapcsolat megfakult. Úgy tűnik, a testvértelepülési kötődés sokszor polgármesterfüggő dolog.

– De a többi magyarországi kapcsolat azért még megvan?

– Hál’ Istennek igen! Pellérd az ellenpélda, hiszen ott hiába volt polgármesterváltás, a baráti kapcsolatok megmaradtak. Nem csak papíron a testvértelepülésünk!

– Mennyire fontosak Önöknek ezek a kapcsolatok?

– létfontosságúak, és nem csak kulturális értelemben! Régebben, amikor még nem voltak az itteni Tisza-gátak megerősítve, mi itt Szalókán tavasszal és ősszel szabályos rettegésben éltünk. Tudniillik a Tisza-híd összeszűkíti a folyó medrét, ami temérdek baj forrása. Áradáskor aztán jöttek a magyarországi barátaink segíteni, kamionszármra küldtek mindenfélét, amire szükségünk volt. Azóta - megjegyzem Juscsenkó alatt - másfél méterrel meg lett magasítva és 6 méterrel szélesítve a gát, úgyhogy tavaly hiába vonult le minden idők harmadik legnagyobb árvize, észre se vettük!

– Miért nevezik a falunapjukat Hazahívogatónak?

– Szalókát a történelem viharai rendre megtizedelték. Utoljára ’45-ben, amikor kárpátaljai összehasonlításban a

legtöbb magyar embert a 18-55 éves korosztályból éppen Szalókáról vitték el málenkij robotra. 130 férfiból mindössze hatvanan tértek haza évekkal később a táborokból. Aztán amikor széthullott a Szovjetunió, beköszöntött a szabadság, sok fiatal elindult Magyarországra szerencsét próbálni, tanulni. Ezek közül nagyon kevesen tértek haza, ami nagyon rossz hatással volt Kárpátalja magyar lakta településeire. Szerencsére ez lecsengett, egyre többen térnek vissza. Kiderült, hogy odaát sincs kolbászból a kerítés...

– Megfordult a tendencia?

– Igen, hiszen aki akar, immár idehaza is talál munkát. A tanultabbja a multicegeknél, az egyre szaporodó gyárakban, de a többiek is megtalálják a helyüket. Szalókán nincs munkanélküli, még a cigányok is dolgoznak, ez tény! A probléma csak a kereset nagyságával van. Ha itt elvégezzük ugyanazt a munkát, amit a határon túl, idehaza annak csak a 10 százalékát kapjuk. A másik nagy bajunk az utak állapota. Tavaly a VB-re hivatkozva nem költött az állam az utakra, idén nincs VB, de mégsem költ. Márpedig ha nincs út...

– A képzés nélkülieket a mezőgazdaságban alkalmazzák?

– Nem. Sajnos nálunk a farmergazdaságok nem tudnak érvényesülni, mert a felvásárlás nincs megoldva. Az ország politikája is olyan, hogy nem a saját termékeinkre támaszkodunk, inkább a kereskedők behozzák a selejtes külföldi árut, csak hogy gyorsan meggazdagodjanak. Aki nem kap állami támogatást a termelők közül, az tönkremegy. Támogatást pedig az kap, aki „közel van a tűzhez” - ha érti, mire gondolok...

– Akkor mégis minek köszönhető az elvándoroltak visszaáramlása?

– Talán az ipari fellendülésnek, a bejövő multicegeknek és talán annak, hogy Magyarországon egyre nehezebb a mezőgazdaságban munkát vállalni. A feketemunka visszaszorulása hazatereli Kárpátaljára a fiatalokat. ■

Tanácsadással az egyszerű fogyasztásért

■ SZÖVEG: SZARKA SÁNDOR

Az EMÜ ÉMASZ csoport immár 2-3 éve működ-tet tanácsadó irodát a székközpontokban, Budapesten es Miskolcon. Ma már az Európai Unió is egyre többet

hangsúlyozza az energiahatékonyság fontosságát. Az eddigi tapasztalatokról kérdeztük Dr. Kövesdi Zoltánt az ELMŰ-ÉMASZ értékesítésért felelős igazgatósági tagját.

– Miért üzlet a cégnek a hatékonyság hirdetése, hisz ha a fogyasztó kevesebbet fogyaszt, Önök kisebb árbevételt és hasznot érnek el?

– Az üzlet az elégedett fogyasztó által jön létre. A hatékonysági beruházások nyilván kihatnak az eredményünkre, de ma még azt látjuk, hogy a fogyasztásban az új készülékek, a mosogatógép, a számítógép, a klíma nagyobb szerepet kapnak. Inkább úgy mondanám, hogy a növekedés üteme csökken.

– Érdeklődnek az emberek?

– Kissé ellentmondásos a helyzet. Azt gondolom, ha a gazdasági helyzet nem ennyire válságos lenne, nagyobb forgalom lenne. Az emberek ugyanis azt gondolják, hogy megtakarítani csak akkor lehet, ha beruház az ember. A ház fűtésszámlája akkor lesz kisebb, ha nyílászárócsere-t hajtunk végre, homlokzatszigetelést végzünk, vagy korszerűsítjük a kazánt. Ugyanakkor vannak olyan egyszerű megoldások is, amik rögtön, ráfordítás nélkül is eredményt hoznak.

– Mondjon néhány olyan egyszerű megoldást, ami nem kerül pénzbe, s amire a tanácsadó irodákban is felhívhatnák a figyelmet!

– Például a téli szellőztetés. Sokan összeviszsa szellőz-tetnek, pedig sokkal takarékosabb reggel, és csak ezután bekapcsolni a fűtőberendezéseket. Ami persze feltételezi azt is, hogy éjszakára alacsonyabbra vesszük a hőmér-sékletet, mert az alváshoz 3-4 fokkal hűvösebb az ideális, mint a nappali tartózkodáshoz. Vagy hogy az egész ház helyett csak a valóban használt szobákat fűtsük fel telje-sen, a többinél pedig gondosan becsukjuk az ajtókat.

– Mennyi az ideális hőfok a különböző helyiségekben?

– A nappaliban 20-22 fok, a gyermekszobában 20 fok, a hálószobában 15-18 fok, a konyhában 16-18 fok, a fürdő-ben 23 fok.

– Sokat lehet hallani arról, mennyire sokat fo-gyasztnak a stand-by üzemmódban hagyott készü-lékek. Valóban?

– A legmodernebb elektromos készülékek készenléti fogyasztása nem haladja meg az 1 wattot. Mivel azonban egy háztartásban sok működik belőlük, összességében fogyasz-tásuk az évi 440 kwh-t is elérheti. Ez pedig húszezer forintot jelent! Nem is beszélve a konnektorban felejtett telefontöltők-ről, amelyek ilyenkor is folyamatosan fogyasztják az áramot.

– Az elektromos gépek fogyasztását az A-tól C-ig, régi berendezéseknél még D, E jelzésig tartó energia-hatékonysági mutatók jelzik. Mennyivel fogyaszt töb-bet egy A osztályú berendezés, mint mondjuk egy C?

– Nagy a különbség, egy A osztályú harmadával keve-sebb energiafelhasználással képes megoldani ugyanazt a feladatot. De már vannak még hatékonyabb, A+, sőt A+++ jelzésű gépek is, amelyek további egyharmaddal keveseb-bet fogyasztanak. A megfelelő háztartási gépek kiválasz-tásában is szívesen nyújtunk segítséget.

– Meglepett, hogy fogyasztásmérő szekrények kialakításához is vállalnak tanácsadást. Ennek mi értelme, hisz ezt úgymint a kihívott villanyszerelők szerelik fel?

– Azért nem árt, ha tudjuk, mit várunk el a szakem-berektől. De a megfelelő szakemberek kiválasztásában is tudunk segíteni, minősített vállalkozók ajánlásával.

– Szakmai visszhangja van a tanácsadói tevékeny-ségüknek?

– Bár továbbra is úttörő munkát végzünk, ma már nem vagyunk egyedül. Egyre több magazin, civil szervezet is foglalkozik a témával. A CONSTRUMA vásár is demon-strálta, hogy a szakma és a vásárlók egymásra találtak.

Ezért mi azt szeretnénk, ha a kormány cselekvési terveivel összhangban a kérdés még nagyobb figyelmet kapna, így a jövőben az újságos standokon is szeretnénk rendszeres kiadványokkal megjeleníteni.

– Cégek is jelentkezhetnek a tanácsadáson?

– A nagy megtakarítási potenciál a közintézményeknél, irodáknál, ipari létesítményeknél van. Igen, ma már a cégek is megkeresnek bennünket ilyen igényükkel, mert szakértő csapatunk többször bizonyította, hogy olyan tudás birto-kában van, amire alapozva a takarékosági beruházások egy-két év alatt megtérülnek. Hiszem, hogy a hitelesség alapja az, hogy amit mondunk, cselekedjük is. Ezért cégünk épületeinél is nagy hangsúlyt fektetünk a hatékonyságra. ■

ENERGIA-TANÁCSADÁS INGYEN!

Cím: 1132 Budapest, Váci út 72-74.
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig, 9.00–17.00 óráig

LÁTOGASSON MEG
MINKET A KÖZELI
ENERGIA PONTON!

ELMŰ - ÉMÁSZ

Lábadozó Csonka-Bihar

Egy növénytermesztési mintaprogram karrierje

■ SZÖVEG ÉS KÉP: SZELJÁK SZILVIA

Az elmúlt száz évben a munkanélküliség, az elvándorlás, és a parlagon hagyott földek jellemezték a bihari kistérséget. Most öt polgármester úgy döntött, visszatér a gyökerekhez. A földet hasznosítva, némi állami támogatással szab gátat a lassú sorvadásnak.

„Csonka-Biharban minden csonka. Nincsen egyetlen kerekded, határain belül záruló tájegysége, csupa határain túl kiegészülő tájdarabokból rakódik össze mozaikszerűen. Semmi sem kezdődik, vagy fejeződik be a területén, minden csak átfut rajta” – írta a trianoni döntéssel természetes központját vesztő dél-bihari régióról Mendöl Tibor, a debreceni egyetem professzora 1938-ban. A történelmi Bihar megye 10 ezer négyzetkilométeréből mindössze 2771 került Magyarországhoz. Nagyvárad elcsatolásával a térség jobb napokat látott kistelepülései az új határ mellé, a pusztulás mezsgyéjére kerültek. A

belőlük szervezett életképtelen vármegyét az 1950-es közigazgatási reform után összevonták a fejlettebb Hajdúsággal, így az új központ Debrecen lett, amely viszont a térséghez csak laza szálakkal kötődött. Ráadásul a rendszerváltás, a téészek felbomlása után egyetlen kormány sem ruházott be szívesen a határmenti régióba. Az előregedő bihari falvak látképéhez évtizedek óta hozzátartoznak a járhatatlan utak, az elvándorlás miatt magukra hagyott, omladozó porták, a szociális bolt. Az emberek jó részének csak a közmunka maradt, a segély, ingyen óvodai étkeztetés a gyerekeiknek. Ám a vegetáció helyett az idei tavasz óta mégis az innováció felé billen a mérleg nyelve.

AZ ÖNGYÓGYÍTÁS PROJEKTJE

– Lehetetlenség nincs, csak tehetetlenség – vallja Berekböszörmény polgármestere, Nagy Ernő, aki a község nevezetességei után büszkén mutatja be az egyik szolgálati lakáshoz tartozó, frissen művelt önkormányzati parcellát. – A burgonyaszedés után hamarosan a fóliázásé lesz a főszerep, ami az év minden szakában munkát ad majd az emberek kezébe, paprikát, paradicsomot az asztalra. Sőt, a helyiek még a temetőbe szánt krizantémot is megtermelhetik halottak napjára.

A 2012 tavaszán indult Dél-Bihari Növénytermesztési Mintaprogramban Böszörményen kívül még a térség négy, halmozottan hátrányos helyzetű kistelepülése - Körösszakál, Körösszegapáti, Magyarhomorog és Mezósas – döntött úgy, hogy a táj természetes adottságaiból közös erővel előnyt kovácsol. Ahogy mondják: saját hajuknál fogva húzzák ki magukat az ingoványból. A 69 családnak megélhetést biztosító programban összesen húsz hektáron termelnek burgonyát, hagymát, paprikát, paradicsomot, tököt, káposztát és szárazbabot. A terményt elsősorban az öt település önkormányzati intézményeinek konyháin használják fel. Ám az esetleges többlet sem vész kárba: egy hazai kiskereskedelmi lánc polcaira kerül. Augusztus végén mintegy 50 mázsányi, közel bio minőségű burgonyát szállított el a CBA kamionja.

Tóth Attila, a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés alelnöke a sikeresen debütáló Tarpai gyümölcsstermesztési mintaprojekt módszereit még tavasszal adoptálta a dél-bihari régióba, ahol a polgármesterek egy emberként álltak a megvalósítás mellé. Nagy Ernő szerint a munkások toborzása nem volt nehéz feladat.

– Sokan vannak, akik dolgozni akarnak, csak eddig itt, helyben nem volt lehetőségük rá – mondja.

Minden településről, így Berekböszörményről is 14 munkanélküli került be a programba, köztük egy Budapestről hazaköltözött okleveles kertészmérnök is. A kitűnő minőségű földben pedig Biharban nincs hiány: nemcsak a parlagon hagyott önkormányzati belterületeken, vagy a szolgálati lakások portáin kezdhettek gazdálkodni, de néhány idős tulajdonos is örömmel ajánlotta fel a kertjét, csak legyen, aki megművelje. Az alkalmazottak munkabérét és járulékait egyelőre a Nemzetgazdaság Minisztérium (NGM) állja, de a projektben részt vevő polgármesterek azt remélik, hogy a következő öt éven belül állami segítség nélkül is talpon maradhatnak, sőt az egymással összefogó települések egyéni termelési formákra szakosodva jelentős profitra is szert tehetnek majd.

A MUNKA GYÜMÖLCSE JOBBAN ÍZLIK A SEGÉLYNÉL

– Nem szeretném, ha annyira kiürülne a falu, hogy csak henteente egyszer járjon erre egy mobilbolt – nyugtázza a fejlesztés

SIKERTÖRTÉNET

Czomba Sándor, a Nemzetgazdaság Minisztérium foglalkoztatáspolitikai államtitkára szerint a két hazai mintaprogram - a dél-bihari növénytermesztési és a tavasszal indult tarpai gyümölcsstermesztési projekt - jó példa a szociális gazdálkodás megvalósulására. A sikeren felbuzdulva jövőre a kormány az egész országra kiterjeszti e gazdálkodási formákat. Amelyek végső célja olyan szociális szervezetek létrehozása, amelyek néhány év múlva támogatás nélkül tudnak majd gazdálkodni.

tések szükségét burgonyaszektálás közben Kunsági László. A Start közmunkaprogram böszörményi brigádvezetője szívesen kooperál a tőlük teljesen függetlenül indult új projekt irányítójával. – Nincs köztünk irigység vagy verseny. Ha szüksége van két emberre a kapáláshoz, küldök, ő pedig szaktanácsot ad, ha például nem tudom, mi a baja egy növénynek.

Az egymást szervesen átfedő programoktól nemcsak gazdasági előnyöket remél Berekböszörmény első embere, hanem azt is, hogy az együttműködés feléleszti a térség évszázados hagyományokkal bíró szántóföldi növénytermesztési kultúráját.

– Sajnos, az emberek elszoktak még attól is, hogy a maguk portáját megműveljék. Nemcsak a program sikerében szeretnénk érdekeltté tenni őket, hanem olyan szaktudást adni a kezükbe, amit továbbörökíthetnek. Hisz a munkahelyteremtésen túl a vidéki életforma megszerettetése, az elvándorlás megállítása a távlati cél. S persze kicsiben a saját kertjeikben is kamatoztathatják a tanultakat.

A családok ennek révén éppúgy nem lesznek az egyre drágább bolti árura utalva, mint a községi napközis konyha élelmészvezetője, Pálfi Barnáné. Mint mondja, megközelítőleg 50 százalékos nyersanyag-megtakarítást jelent a program, a hazai termés összehasonlíthatatlan frissességéről nem is beszélve.

A minőségi zöldecskék nemcsak a közkonyhára jutnak el azonnal, hanem a község szociális boltjába is.

– Megismerjük a sajátunkat! Együtt vetettük, együtt válogattuk, mint egy család – nevet büszkén Szabó Ernőné. Aki nemcsak azért örül a programnak, mert közmunkásként dolgozni jobban megéri, mint a 22 ezer forintos segélyért otthon ülni. Kunsági László azt mondja, az arcuk mindent elárul.

– A reggelihez letört paprikát olyan jóízűen eszik! Nem azért, mert jobb, mint a kanadai vagy a kínai, hanem mert ők termelték. ■

Idealizált tanyasi világban élek

■ SZÖVEG: SZARKA SÁNDOR ■ KÉP: BERTÓK T. LÁSZLÓ

Szentkirály a Kecskemét-környéki tanyavilágból nőtt ki, 1952 óta önálló falu, 1987-ig Lászlófalva néven. Erőről a pusztáról származik a település polgármestere, Szabó Gellért is. A több diplomás, évtizedes hangszeres tudással is rendelkező településvezető interjúiban gyakran felelegeti: gondolkodását ma is a „józan paraszti ész” határozza meg.

– **Meglepődve láttam Szentkirály honlapján, hogy a képviselőtestület minden tagját a Vágó János Gazdakör delegálta. Ki volt Ő?**

– Vágó János gazda a két világháború között élt Szentkirályon, ami akkor még Kecskemét pusztája volt. Sokat tett a helyiek ügyes-bajos dolgainak intézésében, s olyan tanyasi iskolát alapított, amely a nebulók oktatása mellett képes volt különböző szolgáltatásokkal segíteni a tanyasiakat, hogy megálljanak a saját lábukon.

– **Szentkirályon nincsenek is politikai pártok?**

– Egyáltalán nincs politikai párt. Csak 1990-1992 között működött egy MDF-csoport.

– **Bemutatkozásában feltűnik egy másik név, Fekete István is, akinek, mint írja, magáénak érzi a gondolatait. Miért is?**

– Én tanyán nőttem fel. Fekete István világában megtalálom azt a szabadságot, vadságot, az időjárásnak való kiszolgáltatottságot, de ugyanakkor harmóniát, ami a tanyasi világra jellemző. Nem feltétlenül gyermekkori emlékekre gondolok, inkább egy valóságtól nem idegen, ám idealizált képre. Ami a világot nem olyannak ábrázolja, amilyen, hanem olyannak, amilyennek lennie kellene. Az én tanyasi világomban is jól elhelyezhető rendje volt mindennek.

– **Folyamatosan hangoztatja, hogy paraszti családból származik. Hogy töltött akkor 24 évet a Kecskeméti Pedagógus Énekkarban?**

– Édesapám tűzifa fűrészelő kisiparos volt, de kántorizált is a helyi templomban. Mind a négyünket tanítottak zenére is, én már tízéves koromtól csellózni jártam Kecskemétre, amely tanulmányokat egyébként 13 éven át folytattam. A piarista gimnázium elvégzése után hívtak énekelni az énekkarba, ahová 1979 és 2003 között

lelkiismeretesen eljártam. A zene művelésével töltött évtizedek igen gazdag részét jelentik az életemnek.

– **Egyrészt a paraszti gyökerek fontossága, másrészt az énekesi szerep, ez kicsit tényleg olyan, mint egy Fekete István mű idealizált világa... Megfigyeltem azt is, hogy**

miközben nagyon szépen beszél, ugyanakkor mégis szögadiesen ő-zik, vagyis tájszóval ejt bizonyos szavakat. Ez tudatos?

– Amikor jól érzem magam, akkor kezdek ő-zni. Otthon természetesen így beszélünk, de hivatalos helyeken az irodalmi nyelvet használom. Jó társaságban, izgalmas interjúban ugyanakkor akaratlanul átváltok tájszóba – néha szoktak is figyelmeztetni.

– **Ön a Faluszövetség elnöke is. Bemutatkozásában azt írja, nem hisz abban, hogy új Magyarországot lehetne építeni.**

– Mert nem tudunk, és nem is kell kilépni abból a mederből,

amibe az őseink helyezték az ország sorsát. A folytonosság biztonságát is jelent. Hisz gazdag tapasztalatokkal lát el minket, ami nélkülözhetetlen az egészséges megújuláshoz.

– **Meglepett a települési adósságelengedés kommentálásával. A különösen érintett Faluszövetség elnökeként nem támogatja teljes lelkesedéssel a döntést?**

– A paraszti becsület oldaláról megközelítve, roppant mód fájlalom, hogy az adósságrendezés tervezett normatív módja elfedi azokat a tanulságokat, amiket a felelőtlenül gazdálkodó településeknek le kellene vonniuk. Sőt, összemossa a megfontolt, és kevésbé felelősségteljesen gazdálkodó önkormányzatokat. Ez még sok kellemetlenséget okozhat társadalmunkban. ■

SZABÓ GELLÉRT

55 éves. Négygyermekes paraszti családból származik, a mai Szentkirály területén a tanyavilágban nőtt fel, majd a Kecskeméti Piarista Gimnáziumba járt. Állattenyésztési és állathigiénikus diplomája van. Huszonkilenc éve házas, gyermekük nincs. 1990 óta Szentkirály polgármestere, 1998-tól a Magyar Faluszövetség alelnöke, 2006-tól elnöke.

Portál

- Napi hírek • Heti hírlevelek •
- Expó • Pályázatok • Vitafórum • Hozzászólások •
- Közigazgatási állásajánlatok •
- Rendezvények • Oktatások •

www.onkormanyzatiklub.hu

AZ ENERGIA NEM VÉSZ EL, CSAK PÉNZBE KERÜL!

Készletben működő berendezései
észrevétlenül szabadítják meg forintjaitól.

Ingyenes energiatakarékossági
tanácsokkal várja Önt az Energia Pont
Bemutatóterem és Tanácsadó Iroda!

1132 Budapest, Váci út 72-74.

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig, 9.00 – 17.00 óráig

ELMŰ - ÉMÁSZ

AZ ÁRAMSZOLGÁLTATÓ